

L'ASPECTE LINGÜÍSTIC I CULTURAL DELS TEXTOS LITERARIS EN EL PROCÉS D'ENSENYAMENT DE LLENGÜES ESTRANGERES (A BASE DELS TEXTOS D'ESCRITORES RUSSES)

Anna Golubiátnikova. EOI. Girona

Entre les diferents direccions dels estudis de lingüística moderns, durant els últims anys ocupen un lloc important la metodologia interdisciplinària i l'antropocentrisme, que posa en el centre de qualsevol estudi la «persona en la llengua». Segons opinió del científic rus Iu Karaulov, «darrere de cada text hi ha una persona lingüística que posseeix un sistema de llengua».

D'acord amb els estudis de lingüistes com E. Benveniste, R. Budagov i Iu. Karaulov, «allò humà» es reflecteix directament en la llengua, sobretot en el vocabulari, però també en els altres nivells de llengua.

Unes lleis socials determinades, el desenvolupament històric d'una població, les condicions físiques i biològiques, així com els mecanismes psicològics, creen una persona lingüística irreplicable, que és capaç de produir un text únic. Conseqüentment, es pot dir que el text, d'acord amb els paràmetres que el formen, sempre és subjectiu.

Tenint en compte aquestes idees, ens sembla apropiat analitzar el text literari amb alumnes estrangers basant-nos en aquestes principis.

A partir del material analitzat, hem organitzat l'estudi de tal manera que a cada aspecte hi correspon un apartat. L'aspecte social, juntament amb el psicològic, s'analitza com a problemàtica de gènere, ja que aquest és un tema sens dubte actual per a l'anàlisi de les obres escrites per autores. Dels aspectes històric i psicològic en parlem en relació amb els factors linguoculturoològics. I, finalment, l'aspecte sistemàtic-estructural troba la seva reflexió a l'apartat que descriu les particularitats lingüístiques dels textos analitzats.

Una de les finalitats de l'ensenyament d'una llengua estrangera és una comunicació intercultural reeixida. Per assolir aquesta finalitat, segons la nostra opinió, pot ajudar el contingut i l'estructura del procés d'aprenentatge basats en la síntesi de la linguoculturologia i els estudis de la civilització corresponents. En el procés d'aquest ensenyament, que inclou multitud d'aspectes i nivells, algunes de les direccions principals són:

- ensenyament de comprensió adequada dels textos (en el sentit ampli d'aquesta paraula) i desenvolupament d'una capacitat de reacció adequada a aquests textos produïts per nadius, és a dir, el desenvolupament de la competència comunicativa.
- presentació de l'aspecte de civilització i aprenentatge de les característiques extralingüístiques de la llengua que s'està estudiant, sense el qual la comunicació no és possible.

L'estructura multinivell de la persona lingüística crea l'especificitat del text produït. Els components principals d'aquesta estructura són: el camp linguocultural i el sexe.

D'acord amb això, es formulen els principis d'una descripció lingüística. El factor de civilització ja era tingut en compte tradicionalment, però el terme "gènere" ha aparegut en la literatura lingüística fa relativament poc. Aquest terme ha estat possible introduir-lo en les descripcions lingüístiques quan s'ha reconegut la necessitat de considerar un component com el "sexe".

No es tracta de la determinació biològica dels sexes, sinó de la dicotomia de gènere reflectida en els símbols culturals i en les normes socials. El gènere com una de les

categories d'anàlisi ens obre les perspectives de comprensió dels diferents aspectes de la llengua des d'un altre punt de vista.

Entenem el text com una forma específica de creació d'una obra de pensament i llenguatge, que té una estructura interna molt complexa, que es reflecteix en l'encreuament de l'estructura del significat del text amb la seva organització més enllà de la frase.

El text literari, a diferència de qualsevol altre tipus de text, s'ha d'entendre com un sistema dinàmic individual organitzat d'una manera específica.

Fent referència als estudis de R. Bart, O. Antineskul en el seu llibre subratlla que el text posseeix les característiques principals següents: homogeneïtat del contingut, presència dels objectius comunicatius secundaris i una organització interna corresponent a aquests objectius.

La base cognitiva definida i descrita per D. Gudkov que tenen els nadius de diferents llengües és diferent. Precisament per això el text ens interessa com una font que conté informació de caràcter cultural i de civilització.

Aquesta idea d'analitzar el text literari d'una altra manera va sorgir en la confluència de dues de les direccions abans esmentades: l'anàlisi de la llengua i la civilització, i la teoria de gènere. Sens dubte, aquestes dues directrius s'entrellacen en el text, ja que estan relacionades i es condicionen mútuament.

La finalitat de la nostra recerca és l'estudi linguoculturo lògic de textos d'autores russes modernes, i suposa el plantejament i la resolució dels objectius concrets següents:

1. Determinació de les seves característiques temàtiques, d'estructura i composició, i de llengua.
2. Determinació dels paràmetres principals de la formació de text que regeixen els textos analitzats.
3. Definició de significat, especificitat i metodologia d'ús dels textos esmentats a la pràctica de l'ensenyament de la llengua russa per a estrangers.
4. La novetat i l'actualitat del nostre estudi es determina pel fet que els textos en prosa d'autores s'analitzen per primera vegada des de posicions purament lingüístiques en l'encreuament de les direccions d'anàlisi de text abans esmentades: llengua i civilització, i gènere.

La importància teòrica i pràctica d'aquest treball rau en la determinació dels paràmetres principals de la formació de text des d'un punt de vista nou en la confluència de les dues direccions, que, al seu torn, pot servir per a un ús ampli i metodològicament justificat dels textos en el procés d'ensenyament d'estudiants estrangers dins i fora de l'aula.

Els resultats del treball han estat posats en pràctica en seminaris organitzats per als estudiants de la Universitat Estatal de Moscou, de la Universitat Estatal de Sant Petersburg i amb els estudiants del cinquè curs a l'EOI de Girona.

Per aconseguir un dels objectius que tenim en el procés d'ensenyament de la llengua als estrangers –preparar els alumnes per a la lectura de textos literaris en rus al nivell més pròxim d'interpretació que en fan els nadius (referent a la informació lingüística i extralingüística)-, és necessari utilitzar a classe, d'una manera activa, els textos de la literatura moderna com un dels mitjans per a la formació de l'habilitat per a una interpretació adequada de la informació del text. Un dels problemes principals d'interpretació està relacionat amb la possibilitat de salvar la distància entre la cultura nacional dels alumnes i la cultura dins de la qual existeix el text.

Ja fa temps que tant els estudiosos com els professors pràctics no qüestionen la necessitat d'utilitzar textos literaris en el procés d'ensenyament. Existeix un ventall de

formes i mètodes per treballar amb aquests textos. Hem escollit textos escrits per autores. L'interès per aquests textos està relacionat precisament amb observacions puntuals durant la lectura d'alguns textos escrits en els últims anys per autores que són representatives de la literatura dita femenina a Rússia. Les observacions esmentades ens han portat a pensar en l'existència d'unes característiques diferencials en els textos femenins en comparació amb els textos escrits per autors homes.

L'objectiu principal en el procés d'anàlisi dels textos literaris escollits ha consistit en la determinació de la seva orientació comunicativa, d'una banda, i en la recerca dels elements estructurals que reflecteixen aquesta orientació, de l'altra.

Una condició molt important per a la realització adequada d'aquest tipus d'estudi és tenir en compte l'ambivalència de la noció "gènere" referent al text literari i l'orientació cap a la personalitat lingüística de l'autora.

Per a l'anàlisi, hem escollit textos de diferents autores amb la finalitat de determinar els moments comuns i els trets diferencials de cada autora. Es pot concloure que, gràcies a la gamma de textos analitzats, hem arribat a la determinació que les constants culturals i els temes tractats resten pràcticament iguals per a cada autora. Canvien els punts de vista, les interpretacions, les formes d'expressió i els mitjans lingüístics. No obstant això, s'ha de subratllar al mateix temps la presència d'una base comuna a totes les autores: el predomini de la visió constructiva, el principi d'afirmació de la vida i l'elecció dels temes (l'amor, la felicitat, els fills, les relacions familiars).

L'orientació de la lingüística moderna cap a l'estudi del factor humà en la llengua troba la seva realització en la manera de sintetitzar l'anàlisi de text. El paràmetre bàsic de la formació de text en aquest sentit és la persona –complexa i formada per molts components.

El sexe representa un dels components més importants de la persona lingüística. A causa d'això, en el paradigma científic s'introdueix el terme "gènere", que defineix una característica integral que inclou els aspectes sociocultural i de mentalitat. Aquest terme s'ha d'entendre com un concepte, un espai específic de mentalitat o un tipus de discurs.

A partir de la interpretació lingüística del gènere ha estat possible i interessant realitzar l'estudi de la influència d'aquest aspecte de la persona lingüística de l'autora, o fins i tot del personatge, en el text literari. Basant-se en els resultats de l'anàlisi realitzada, es pot concloure que la literatura femenina representa un macrotext de tipus particular estructurat segons uns principis determinats.

En introduir en la recerca científica els textos literaris escrits per autores s'ha de considerar no solament la seva especificitat culturoològica, sinó també la social. Això està relacionat amb la presència en aquests textos, a part de les particularitats purament nacionals, d'unes característiques específiques que hem determinat en el procés d'anàlisi i que hem definit com de gènere. És necessari tenir en compte la personalitat de l'autora, ja que això adquireix un significat important per a la interpretació del contingut del text.

Hem de tenir en compte tots dos aspectes –linguoculturoològic i de gènere. Al mateix temps, no es pot oblidar la presència en els textos d'aquests dos aspectes durant la seva utilització a classe, ja que només aquesta manera complexa permetrà determinar els mitjans específics de formació de text, és a dir, entendre el contingut significatiu i l'orientació comunicativa de cada text.

L'anàlisi dels elements determinats presents en els textos confirma les bases teòriques de l'estudi referents a la idea que dins de cada text concret les paraules deixen de tenir només el seu significat originari i adquireixen nous matisos significatius depenent del seu paper i en col·laboració amb els altres elements.

És important esmentar que en el treball hem analitzat no l'expressió verbal de les dones, sinó textos escrits per dones. Per això ens havíem proposat objectius relacionats amb el reflex de les característiques de gènere i de les constants culturals no només en l'ús de mitjans lingüístics determinats, sinó més aviat en l'organització interna de tot el text.